

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:
 Helyben: Egy óra kor. 1.—
 Negyedévre — : 3.—
 Félévre — : 6.—
 Egész évre — : 12.—
 Vidékre: Egy óra kor. 1.20
 Negyedévre — : 3.60
 Félévre — : 7.—
 Egész évre — : 14.—
 Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap.
 Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség
 Telefon száma 54—67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
 Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.
 Apró hirdetések ára: egy szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Világháboru.

Budapest, február 9.

Japánországot csak a daljátékirodalomból ismerjük. Ez az a mesebeli ország, ahol a virágok mindig nyíllanak, ahol a nekünk talán különleges, de azért szép asszonyok ajakán sohasem hallgat a búbajos dal. A tenger ölelte karjaiba ezt a szép országot s csókolgatja, a nap pedig bőven ereszti rá sugarainak melegét, hogy termő életet adó legyen annak minden röge. Ezt a szép országot rövid idővel ezelőtt még csak a keleti mesék mithoszából ismerjük, azóta azonban előre lépett egy nagyot s mezőgazdaságban, iparban, kereskedelemben, tudományban, politikában, szövegei a kultura minden ágában majdnem túlhaladta a vén Európát. Ennek az országnak életére tör most, nekünk is ősi ellenségünk Oroszország. Mandzsuoorszag és Korea elfoglalásával el akarja szakítani közlekedésileg az egész világtól. Hogy ne legyen sem ipara, sem kereskedelme, hogy szegényné tegye, azután ezt az országot is elfoglalhassa. A muszka gyomor komisz gyomor, telhetetlen gyomor. Tudjuk, hogy mikor Magyarországon járt, megevett nyersen ugorkát, káposztát s azt gondolja most már, ha egy-két országot újból el nyel, mint egykor elnyelte Lengyelországot, azzal sem rontja meg magát. Ám a japán-mogyoró kemény mogyoró és nem tudhatni, hogy mikor összeroppantani akarja, nem török-e bele a muszka zápfoga.

Bennünket a kitörőben lévő japán-orosz háboru leginkább azért érdekel, hogy nem-e lesznek annak európai következményei is. Japánországnak szövetségese Angolország, mely hatalmas hajóhadával meg akarja akadályozni az orosz hajóhadnak a Dardanellákon való átkelését. Mikor pedig ott Törökország tengerbe nyuló lábánál megdördülnek az angol hajóágyuk, akkor Oroszországnak Franciaország siet segítségére. Akkor nem lehetetlen, hogy lángra lobban az amugy is tűzben uszó Balkán is. Törökország lehet, hogy megmozdul az orosz gyámkodás lerázására. A török birodalom ellen pedig lehetséges, hogy kardot rántanak az orosz rubellel támogatott Bulgária, Szerbia, Montenegro, szóval az egész délvidéki szlávság s akkor az ágyudőreinek, puskaropogásnak, halálhörgésnek ebből a hangversenyéből alighanem ki kell vennie részét Magyarország-Ausztriának is. Lehet, hogy ismét magyar bakák vére fogja öntözni Keletnek sziklás hegyormait.

Kérdjük azonban, hogy lelkesedéssel mehetnek-e bele mi egy ilyen háboruba? Hiszen Ausztriának győzelme vagy vesztesége nekünk magyaroknak egyaránt csak veszedelmünket jelentené. Ha győzne ott lent a közös hadsereg, az nekünk azt jelentené, hogy hátrább a magyar nemzeti követelményekkel. Akkor süvöltene azután hozzánk az osztrák generálisok ajkáról,

hogy amit mi legszentebb jogainknál fogva követelünk, a mi hadseregbeli nemzeti követelményeinkből nem lesz semmi: soha, soha! Hiszen mit látunk most is a delegációkban? Azt, hogy ennek a hadseregnek, nekünk csak a fiaink vére és a pénzünk kell. Ezért kárpótlásul semmit nem adnak. Az élelmicikkek beszerzésénél mellőzik a magyar mezőgazdaságot, a hadsereg felszerelésével a magyar ipart. Világszerte híres, kitaró lovainkat csak közvetítő lókupecsek útján vásárolják meg, hogy így is minél kevesebb haszon jusson a magyar állattenyésztőnek. Emellett fiainknak neve a közös hadsereg némely tisztjeinek ajkán csak Kossuth-kutya, magyar kutya! Hát ilyen hadvezetőséggel menjen lelkesedve a magyar egy világrengető csatába, még hozzá azzal a tudattal, hogy ha győzünk is, nem nyerhetünk semmit, akkor is veszítünk. Gyermekeink, az ifjú családapák vérét. Nekünk nem marad semmi más hadizsákmány, mint az elesett apák árváinak siri zokogása.

Büszkén hirdetjük, hogy önálló, alkotmányos, szabad magyar nemzet vagyunk. Hát önállóság az, mikor a saját nemzeti érzéseink védelmére a kardot kivették kezünkől s azt ellenséges érdekek védelmére nyelvünknek adáz ellenségei használják fel? Hát önállóság az, hogy tőlünk csak pénzt és életet kérnek a hadsereg fentartására, kiegészítésére, de egyéb beleszólásunk eme közösnek nevezett hadsereg dolgaiba nincs? Hát önállóság az, hogyha mi a saját érdekünkben megmozdulni merünk, akkor a trónus árnyékában lappangó orvtámadó kamarilla — mint az 1848/49-ben történt — a nemzetiségeket uszítja ellenünk? Ilyen körülmények között nem csodáljuk, hogy terjed a hazát, királyt, hitet nem ismerő szocializmus még fajmagyar testvéreink között is. Ezt a szocializmust ez a közösnek nevezett hadiszervezet teremti meg első sorban, mert testvér is vele. Ennek sincs hazája, ennek sincs nemzeti jelvénye, nincs semmije, ami őket a nép lelkiületéhez kötné. Külön állam az államban, mely nem ad, csak követel, a nemzeti köz-célokért nem dolgozik, csak a dolgozók kenyerét fogyasztja. Ha csakugyan bekövetkeznék egy világháboru, melyből kénytelen-kelletlen nekünk is ki kellene venni részünket, egy ilyen hadvezetőség alatti hadsereg győzelméből — hogy is mondták Chlopyban — nem lenne semmi, soha.

Budapest, február 9.

Magyar miniszterek Bécsben. Mint Bécsből jelentik, tegnap este odaérkezett Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter Hollán Sándor miniszteri titkár kíséretében, továbbá Tallián Béla földmívelési miniszter, akit Győry Loránt titkár kísért fel. A két miniszter az újévi tisztelgéseket fogja végezni az uralkodóház tagjainál és pedig Rajner, Ferenc Szalvátor és Lipót Szalvátor főhercegeknél, valamint Mária Terézia és Mária Jozefa főhercegnőknél. Ő felsége ma 10 órakor

Tallián Béla földmívelési minisztert magánkihallgatáson fogadta. A kereskedelmi és földmívelési miniszter valószínűleg találkozni fognak ez alkalommal osztrák kollégáikkal. A két miniszter előreláthatólag két napig marad itt és így csütörtökön este hagyják el az osztrák fővárost.

Brassó vármegye új főispánja. A hivatalos lap mai száma a következő királyi elhatározást közli:

A belügyminiszterium vezetésével megbízott magyar minisztereink előterjesztésére Székely György országgyűlési képviselőt Brassó vármegye főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1904. évi január hó 24-én.

Ferenc József s. k.

Gróf Tisza István s. k.

Időközi választások. A bodajki kerületben három jelölt van: gróf Széchényi Viktor szabadalvüparti, Szeless Odön, a függetlenségi párt és Perczel Béla, a néppárt jelöltje. Mind a hárman hétfőn mondták el programbeszédüket. — Csikszeredán vasárnap mintegy 4—500 szabadalvü választó Egyedü Arturt jelölte. Este Egyedü a vasutnál nagy küldöttség fogadta. Dr. Győrpál Domokos csikszeredai ügyvéd ellenzéki és Kardhordó Árpád budapesti lakos Kossuth-párti programmal lépett fel. Megjegyezzük, hogy a csikszeredai kerület volt az, ahol egy budapesti ur hatvan ezer forintot ajánlott fel a mandátumért. — A Pichler Győző halálával megüresedett kölesdi kerületben megindult a választási mozgalom. Ugy a szabadalvü párt, mint a függetlenségi párt erősen agítal jelöltje mellett. A függetlenségi választók nagy része gróf Benyovszky tengelicei nagybirtokos köré csoportosul és minden áron öt óhajta képviselőjéül. A kortesnóta is elkészült már, a kerületben szeltében-hosszában éneklük s így hangzik:

A Bernrieder is elhasalt,
 Pedig jaj he' sokat szavalt,
 Hogy apósa a Szél Kálmán —
 Mindkettőnek kampec ma már!
 Eljen Benyovszky!

— Székely Györgynek Brassó vármegye főispánjává való kinevezése folytán megüresedett illyefalvi kerületben, hír szerint, báró Szentkereszthy Béla lép fel szabadalvüparti programmal. — A Kristóffy Józsefnek főispánná való kinevezésével megüresedett nagylaki kerület szabadalvüpartja, hír szerint, végleg megállapodott Náray Lajos csanádi alispán jelöltségében.

Krónika.

Budapest, február 9.

A magyar politikai figyelem most természetesen Bécs felé irányul, ahonnan a katonai követelések és a nemzeti engedmények dolgában a politikai helyzet tisztázását várjuk. Lovag Pitreich hadügyminiszternek hétfői nyilatkozatai elcsók reménységgel tekintettek a magyar politikusok. Mi e reménységeket már előzőleg lefokozva láttuk, mert hiszen előreláthatólag tudnunk kellett, hogy az osztrák generális Pitreich nem tette és nem is tesz több ígéretet a magyaroknak, mint amennyit gróf Tisza István magyar miniszterelnök tett. E tekintetben nyilatkozataiban is

hangoztatta, hogy teljes egyetértésben él a magyar miniszterelnökkel. A címer kérdéssel nem nyilatkozott, de elismerte, hogy ennek a dolognak eldöntése a törvényhozások hatáskörébe tartozik. Ugyanigy szólta a hadsereg jelvénykérdéséről is, azt azonban hangsúlyozta mint privát megjegyzést, hogy a hadsereg jövő jelvényét egységesen két megoldani. A katonai bünyvádi perrendtartás reformját szintén a törvényhozás megoldása elé utalta. Egyetlen ténybeli kijelentése volt, amit a katonai oktatás, tisztképzés reformjáról mondott, amiről különben lapunk más helyén is szólunk, amiről azonban itt is konstatálnunk kell, hogy ezt a magyar politikai körök általában vívmánynak tekintik, de az ellenzéki részek nem kielégítő vívmánynak. Vívmánynak tekintik pedig azért, mert amint a hadügyminiszter nyilatkozatából kiderült, egyszerűen rés történt a hadügyi vezetőség amaz orthodox felfogásán, hogy a magyar nyelv érvényesülése a hadseregben annak egységét veszélyeztetné.

Amit a magyar tiszteknek a magyar ezredekhez való most már gyorsabban történő áthelyezéséről mondott a hadügyminiszter, az bennünket kielégít. Minden magyar katonatiszt haza fog helyeztetni, aki azt maga is kívánja, kivéve azokat, akiket magasabb katonai szempontok, a szolgálat és saját előmenetelük szempontja a hadvezetőség közelében vagy kötelékében maradni kénytelenit.

Már most nézzük meg, hogy lovag Pitreich hadügyminiszter nyilatkozatai után miként alakultak itthon Budapesten a politikai pártviszonyok? A szabadelvű pártkörben tegnap a délelőtti órákban még helyeselték *Kubinyi* Gézának, *Vörös* Lászlónak és *Rosenberg* Gyulának a hadügyi albizottságban tett kirohanásait. Később azonban éppen úgy helyeselték gróf *Tisza* Istvánnak azt a kijelentését is, hogy ő erre a kirohanásra nem adott alkalmat, sőt annak politikai fedezésére sem hajlandó. A pártkörben különben mély részvételt vettek tudomásul gróf *Tisza* Lászlónak, gróf *Tisza* István miniszterelnök anyósának bár nem váratlan, de mégis gesztus hatású halálát. Az öreg nagyszony a gesztus sirholiba követi férje-urát *Tisza* Lászlót, aki az 1848-iki magyar szabadságharc egyik legvitézebb katonája volt.

A magyar parlamenti pótostrukciót folytató *Szederkényi* Nándor elnökle a alatti párt természetesen nem veszi kedvezően tudomásul a közös hadügyminiszter válaszait, sőt ezekből fegyvereket kovácsol a képviselőházi harc újabb folytatására. Az obstrukciót eddig segített néppárt nem vállalkozott a kiméltlen harcnak további vitelére. E pártnak hivatalos organuma Pitreichnek tegnapi nyilatkozataira vonatkozólag a következőket írja:

«A katonai nevelés a fő. Csak ha ezt megnyertük, érhetjük el azt, hogy a magyar ezredek magyar honos és magyarul tudó tisztekkel legyenek ellátva. Az új tanterv csak úgy jó, ha azzal ezt a célt elérhetjük. Ha pedig nem, akkor nem éri meg az áldozatot és a *Tisza*—*Pitreich*-féle egyezség nem ér semmit. De még azon túl az osztrák delegáció hozzájárulása is szükséges, hogyha a katonai nevelő-intézetek közösek maradnak és nem adatnak át mindenik országnak saját kormányzati és törvényhozási hatáskörébe. *Tisza* okvetlenül gondoskodott arról, hogy az ő többsége a delegációban megszavazza azokat a költségeket, melyeket *Pitreich*kel egyetértve a hadügyi költségvetésbe felvettek. Vajjon Körber is jót áll-e arról, hogy az osztrák delegáció ezeket a tételeket megszavazza? Hiszen éppen ezért halasztották el a hadügyi költségvetés tárgyalását a magyar delegációnak végére, hogy szabad elhatározásukat fentartsák.»

Legsajátságosabb *Pitreich* beszéde után a függetlenségi és 48-as *Kossuth*-párt fordulata. Ennek a pártnak leghivatalosabb közlöny, amelyre *Kossuth* Ferenc neve is reá van nyomtatva, ma a következőket publikálja.

A függetlenségi párt határozottan foglal állást *Tisza* István miniszterelnökkel szemben, aki nagy diplomáciával és taktikázással akarja elhitetni, hogy amit *Pitreich* mond és csinál, szakasztott az van az ő beszédében is, ő is csak azt akarja, éppen csak azt... A függetlenségi párt megvárja a további nyilatkozatokat, amelyek a holnapi, esetleg holnapután napon fognak elhangzani. Azonban kétségte-

len már ma is, hogy a függetlenségi és negyvennyolcas *Kossuth*-párt állásfoglalása *Tiszával szemben kedvező éppen nem lesz*, mert a függetlenségi párt mindenestre kivieszi magát azok közül, akikről a kormánypárti sajtó hirdette, hogy *Pitreich* nyilatkozatai őket teljesen ki fogja elégíteni.

Ez határozott hadüzenetnek és az obstuálók táborához való ismételt csatlakozásnak tűnik fel nekünk. Úgy látszik a *Kossuth*-pártban nagyon megfigyelték azt a tünetet, hogy az ország függetlenségi elemei jobban vonzódnak azokhoz, akik árkon, bokron keresztül a magyar kommandó kivívásáért küzdenek. Ezért ez a legújabb állásfoglalás, amelyhez ürügyként felhasználják természetesen *Pitreich* hadügyminiszter nyilatkozatait.

Ebben a legújabb fordulatban különben nagyon érdekes a magyar politikai élet tót szerecsenjének (ez a kifejezés igen megtisztelő, mert valaha a boldogult *Baross* Gábort nevezték így) *Polónyi* Gézának nyilatkozata is. *Polónyi* ugyanis azokat a magyar vívmányokat, melyek a hadügyminiszter beszédéből ha nem is kisugároznak, de legalább kivilágítanak, az ő saját, legkülönlegesebb közdelme eredményének tudja be. Erre vonatkozólag természetesen már nyilatkozott is, amely nyilatkozatában egy a kormányelnökhöz közel álló lap hasábjain a következőleg szerénykedik:

Pitreich nyilatkozatai őt, *Polónyit*, nem elégitették ki s épp ez okon a parlamentben minuciózus kritika tárgyává fogja tenni s azt hiszi, pártja is azzá teszi a delegációban történt eseményeket ezek kapcsán főleg a hadsereget illető reformokra tett és ezután teendő nyilatkozatokat. Egyet azonban kész örömmel konstatál. Azt, hogy elkövetkezett az időpont, amelyben a delegáció és a közös hadügyi kormány hatásköre a tisztázás felé indul. O volt az első, aki annak a nézetnek adott kifejezést, hogy a hadügyminiszter és a delegáció csak a hadügyi költségek bovaforrásában és ennek ellenőrzésében, továbbá a hadsereg adminisztrációjában illetékes, a katonaság többi dolga vagy a törvényhozás, vagy pedig a telelős miniszter ellenjegyzése mellett a felség jogkörébe tartozik. Ezért az álláspontért küzdött. Es ha az ő politikai pályája semmi más eredménynyel nem járna, akkor is meg volna elég dőre önnönmagával: mert ennek az eszmének a diadala komoly érték a nemzetre nézve. Megelégedve tapasztalja, hogy ezt az álláspontját többé-kevésbé már olyanok magukévé tették, mint gróf *Apponyi* Albert és *Rukovszky* István, sőt maga a hadügyminiszter is, ha hű az esti lapoknak azon közlése, amely szerint a miniszter kijelentette volna, hogy a jelvénykérdés a törvényhozás dolga. Csak azon akad fenn, hogy a katonai oktatás ügyét nem akarják némelyek a törvényhozás hatáskörébe tétetni. Holott ez már csakugyan ide tartozik, mert hiszen a tisztai növendékek, míg a katonaiskolába járnak, egyáltalán nem is katonák, mert csak a tanulmány befejeztével letett katonai eskü alapján válnak azokká. A hadügyi albizottságban elhangzott nyilatkozatokat csak kivonatossan ismervén, a részletekre vonatkozólag észrevételeket nem tehet.

Ez volna körülbelül a magyar politikai helyzet tükré *Pitreich* hadügyminiszter hétfői nyilatkozatai után.

A delegáció.

Budapest, február 9.

A magyar delegáció hadügyi albizottságának ma délelőtt tartott ülésén nyilatkozott *Pitreich* hadügyminiszter általánosságban s ugyancsak ma délelőtt szólalt fel gróf *Tisza* István miniszterelnök is s kijelentéseket tett a nemzeti engedményekről.

A hadügyminiszter beszéde a delegátusokra általánosan meglepő hatást tett hangjának nyíltsága és őszintesége miatt. Beszédét azzal kezdte, hogy a közös hadseregnek egységesnek kell maradni s e tekintetben rája nézve az 1867: XII. t. c. a mértékadó, melyből kifolyólag számolni lehet Magyarország kívánalmaival. Aggódnva látja azonban a hadügyminiszter a 67-es törvények magyarázata körül támadt újabb áramlatot, amely szimptoma könnyen veszélyeztethető a monarchia életfeltételeit. Szívósan ragaszkodik a hadsereg belső ügyeinek katonai szempontból való kezeléséhez és ezt főleje helyezi a jogi és politikai szempontoknak. A mai katonai rendszer határozottan biztosítja a monarchia csorbítatlan fentartását, de

egyszersmind biztosítéka a monarchia nagyhatalmi állásának is, amelyen a másféléves parlamentáris katonai vita sem ütött csorbát. Teljes lojalitással említi fel az uralkodó vonzalmát Magyarország iránt, amit az is dokumentál, hogy a hadsereg érintetlenségét az ország fejlődése érdekében kívánja fentartani. Nagy szeretettel hangsúlyozta, hogy dacára hogy osztrák születésű, Magyarország iránt meleg érzéssel viseltetik s a magyarok barátja. Mint jó katona mezeimlékezett a közös hadsereg dicsőségéről s annak nagy feladatairól.

A hadügyminiszter beszéde — mint fentebb említett — általánosan jó hatást tett őszintesége és nyíltsága miatt, ami fölött *Szell* Kálmán elnök, sőt *Ugron* Gábor és *Szentiványi* Árpád is rögtön kifejezést adtak.

A legnagyobb érdeklődés természetesen *Tisza* István gróf miniszterelnök felszólalásához szegződött. A miniszterelnök tudvalevőleg a képviselőházban úgy nyilatkozott, hogy a nemzeti engedményekre vonatkozólag a delegációban tesz ki elmentéseket.

A miniszterelnök első sorban a hadügyminiszternek hőkolt, akinek a beszédéről azt mondta, hogy abban a magyar nemzet legfőbb javainak és aspirációinak az egész vonalon való teljes elismerését lehet tapasztalni. Ezek után a nemzeti engedményekre nézve a következő kijelentéseket tette:

1. a jelvény és címer kérdésre most nem nyilatkozik, mert az a törvényhozásé tartozik;
2. a levelezés és feliratok rendezését nem lehet egyszerre megoldani, ami azonban nem jelenti azt, hogy azt ad graecas calendaris akarná elhalasztani, hanem rövid idő alatt fokozatosan óhajtja azt megvalósítani.

3. a magyar tisztek visszahelyezésére nézve igéri, hogy két és fél év alatt az összes nélkülözhető magyar tisztek vissza fognak helyeztetni a magyar ezredekbe;

4. a tisztai nevelést az alapítványi helyek felállításával törvényjavaslatban fogja rendezni;

5. a reáliskolákat nagyobb keretben fogják fejleszteni, hogy ott első sorban az intelligens magyar ifjak érvényesülhessenek;

6. a főreáliskola már az 1904. évben megnyílik;

7. a katonai akadémiára csak akkor kerül a sor, ha az al- és főreáliskolákból annyi növendék fog kikerülni, hogy az akadémia felállítását szükségessé teszi;

8. a magyar nyelv oktatása főcél, de fontosnak tartja az ezrednyelvek kultiválását is;

9. a magyar tantárgyak óraszámait így állapítja meg: a kadétkiskolákban az órák a felénél több, a főreáliskolákban az órák fele lesz magyar, míg az alreáliskolákban számolni kell azzal a körülménnyel, hogy a belépő növendékek legnagyobb része nem tud magyarul s csakis fokozatos tanítással lehet azokat a magyar nyelv elsajátítására úgy oktatni, hogy a felsőbb iskolákban már akadálytalanul tanulhassák a magyar nyelvet;

10. A miniszterelnök a magyar nyelv oktatását ki akarja még Ausztriában a tüzér- és lovasiskolákra is terjeszteni s e tekintetben közte és a hadügyminiszter között teljes egyetértés jött létre.

Ezek voltak a miniszterelnöknek a nemzeti engedményekre tett kijelentései, melyek — ugymond — teljesen megegyeznek a szabadelvű párt programjával s hiszi róluk, hogy minden biggadtan gondolkozó politikust ki fognak elégíteni.

A japán-orosz háború.

Budapest, február 9.

Fölrobbantak az első japán torpedók a portarturi kikötőben, megsérültek az első orosz hadihajók, amint *Alexejev* tengernagy cárijának legálázatosabban jelentette: a háború megkezdődött. Az egész világ feszült érdeklődése kíséri ezt a mérközést, melynek következményei beláthatatlanok. A legújabb eseményekről alábbi táviratainkkal tudósítunk:

A háború kitörése.

Berlin, február 9.

A Lokalanzeiger-nek táviratozzák Szentpétervárról:

Azzal a szemrehányással kapcsolatosan, hogy Japán be se várta az orosz választ és megszakította a diplomáciai érintkezést, itt hangsúlyozzák, hogy gróf Lamsdorf már szerdán memorandumot küldött a követeknek, amelynek tartalma lényegében megegyezett a választéjegyzékkel. Erről a japán követ is tudomást szerzett s megtáviratozta annak Japánra nézve, kedvezőtlen tartalmát kormányának. Erre következett be a diplomáciai összeköttetés megszakítása.

Az orosz külügyi hivatal el volt készülve a történetekre; ezt bizonyítja az is, hogy háborítatlanul engedte továbbítani azokat a táviratokat, amelyek a kelet-ázsiai háborús készülődésekről szóltak.

Egy szentpétervári diplomata a következőket mondotta a Lokalanzeiger tudósítójának:

— Csodálom, hogy reménykedtek a béke fenntartásában; Kína nem gyöngye és levert ellenfél, Japán pedig a tengeren hatalmas ellenség. Valószínű, hogy a döntő háború a tengeren fog végbemenni. Oroszországnak e pillanatban 200,000 főnyi serege van Keleten, de ez a haderő egy hét alatt megkétszerezhető.

London, febr. 9.

A hivatalos közlöny Alexejev helytartónak a cárhoz intézett következő táviratát teszi közzé: Legalázatosabban jelentem felségednek, hogy 8-ika és 9-ike között éjjel körül Japán torpedónaszádok hirtelen robbantó támadást intéztek a Port-Arthur külső kikötő erődjé előtt álló hajóhadra, miközben a Retvezán és Cezarevics páncéloshajók, valamint a Pallada nevű cirkálóhajó megsérült. Megállapítják a sérülések minőségét. Felséged számára való részletek következnek.

Orosz készülődés.

Berlin, febr. 9.

A háború eshetőségeit Pétervárott nagy reménykedéssel találgatják. Illetékes helyen biztosra veszik, hogy az orosz szárazföldi haderő feltétlenül le fogja verni a japán seregeket, de a japán hajóhad erejét nagyra becsülik.

A kelet-ázsiai hadtestek élelmezésével és felfegyverzésével teljesen elkészült az orosz hadvezetőség. Az orosz csapatok bármely pillanatban megkezdhetik a hadműveleteket.

Krakó, febr. 9.

Az itt élő orosz alattvalók távirati parancsot kaptak, hogy azonnal vonuljanak be csapattesteikhez. A behívottak nyomban elutaztak.

Berlin, február 9.

Pétervárról táviratozzák a Berliner Tageblattnak:

Oroszország elkészült a háborúra. 240.000 főnyi serege van Kelet-Ázsiában és 100.000 főnyi csapata felszerelve áll készen az indulásra. Ezeket a csapatokat a szibériai vasuton fogják elszállítani.

Japán készülődés.

London, február 9.

A japán követ megerősíti azt a jelentést, hogy a japán kormány 400.000 főnyi sereg mozgósítását rendelte el.

Washington, febr. 9.

Söulból táviratozzák a külügyi hivatalnak, hogy a japán hadihajók Mosamphóban csapatokat szállítottak partra s hogyha a japán had Söulba érkezik, Oroszország forma szerint is anektálni fogja egész Mandzsuriát.

A hatalmak magatartása.

London, február 9.

Pekingi távirat tudatja, hogy a kínai udvar készül Pekinget elhagyni, mert félt, hogy Oroszország megszállja Kína fővárosát.

London, febr. 9.

A hajózási klubban azt híresztelik, hogy a kelet-indiai vizeken levő angol hajóraj meg fogja erősíteni a japán hajóhadat. Dél-Atrikában 5000 főnyi sereg ideiglenes parancsot kapott a Colombóba és Singaporéba való indulásra, hogy északon készen álljon minden eshetőségre.

Az angol kormány mozgósítani készül a flotta-tartalékokat.

Szociálista világ a Délvidéken.

(AHazánk kiküldött munkatársának tudósításából.)

VI.

A szocializmus rohamos terjedésének egyéb okairól.

Vezetőhelyen megemlékeztem már róla, hogy a szocializmus hódító és tüneményes gonoszsgai terjedése, az oláh nép faji jellegén kívül, mélyen össze van forrva a helyi viszonyokkal. Vizsgálódásomban kiterjeszkedtem a kereseti viszonyok tanulmányozásán kívül több olyan körülményre, amelyek befolyással lévén a nép lelkületére, tették lehetővé az eltévelyedést. Ilyen mindjárt és főképpen a népoktatás elhanyagoltsága. Erről akarok egyetmást elmondani.

A népoktatás elhanyagoltsága.

Általában minden oláh községnek két iskolája van. Állami, amelynek tanítási nyelve magyar, felekezeti, amelyben oláh a tannyelv. Utóbbiakban tandíj nincs, fedeztetik a község lakosságának kultusz-adójával; az államiakban azonban minden tanuló fejenként 5 koronát fizet. Az iskolai épületeket ugyanis a községek építették s ennek költségei törlesztésére szükséges a tandíj. A tanítókat az állam fizeti. A magyarosítás szempontjából rendkívül súlyosan esik a mérlegre ez a körülmény. Mert hiszen természetes, hogy az amugy is földhöz ragadt szegény oláh inkább a felekezeti iskolába adja tanulni a gyermekét, ahol külön nem kell fizetnie érte, mint az államiba, ahol még tandíj is van.

Pedig az itteni oláh, hacsak teheti, mint örvendetesen tapasztaltuk, szívesen adja fiát a magyar iskolába. Tudatában van annak, hogy a magyar nyelvnek hasznát látja. Nem úgy, mint a torontáli, amelyik inkább kivágatja a nyelvét, semhogy egyetlen magyar szót kiejtsen. Arad megye északi részéről el lehet mondani, hogy ott átlag minden második-harmadik oláh, ha nem is valami ékesen, de érthetőleg tud magyarul. Nincs gyűlölettel a magyar iránt — ide nem számítva az urakat természetesen — s ha talán a nemzetiségi kérdés hullámai eljutottak ide is, úgy csak elenyésző, számba sem vehető nyomokat hagytak.

A tandíj kérdésén kívül azonban sokkal szomorubb következményeket maga után vonó körülmény az — és éppen itt van a főbaj — hogy az iskolai helyiségek mindenütt oly kicsinyek, hogy a tankötelesek fele sem fér el benne; továbbá, hogy a tanerők sem elegendők. Nagyon szaporá faj az itteni oláh s minden háznál annyi a gyermek, mint a csirke. Bizony, itt nem tudnak az egygyermek-rendszerről, mint a Tuladunán s a kivándorlás sem tizedeli a népet. Szeretik azt a földet, amely szülte, nevelte őket. Kivándorlási ügynökök szava nem fog rajtuk. Mondom, sok a gyermek, de ennek talán csak a fele tanulhatja meg az ábécét. De beszéljenek a számok. Feljegyeztem idevonatkozólag két adatot:

Talpas községben például van 456 tanköteles. A felekezeti iskola helyiségeibe, amelyet egy tanító lát el, elfér 120 növendék; az állami iskolában három tanító van, tanuló pedig elfér benne 126. A két iskola tehát csupán 246 tanulóval elegendő: 210 pedig egyáltalán nem is járhat iskolába. Természetes azonban, hogy nemcsak a künnszorult 210 nem jár az

iskolába; de a 246 között is, akik részére van hely, akad egy csomó gyermek, amelyik elkerüli az iskolát. — Apáti községben van 687 tanköteles gyermek. Népiskola szintén kettő: felekezeti román, két tanítóval; állami egy tanítóval. Három tanítóra tehát hétszáz tanítvány esik! A helyiségek befogadó képessége a tankötelesek számarányához képest ennek tetejébe még gyatrább, mint Talpason. Mert a két iskolában zsúfoltan legfeljebb ha 200 tanuló fér el! Ugy hogy a község jegyzője egyáltalán képtelen azon büntető rendszabályok foganatosítására (a többi községekben is így van különben), amelyek a tankötelezettség elmulasztására vonatkoznak.

Amilyenek Talpason és Apátiban, ugyanolyanok a közoktatási viszonyok Seprősen, Csermőn, Barakonyban, Somoskeszen stb. Az iskolai helyiségek mindenütt kisebbek arra, semhogy befogadhatnák a tanköteleseket; a tanerők meg aránylag oly kevesen vannak, hogy fizikailag és szellemileg is képtelenek helyesen és jól oktatni. Szerte hallottam, hogy az újabb oláh generáció sokkal féltelenebb, mint az öregek. Okát ennek abban lelik, hogy legnagyobb részük nem járt iskolába. És ez az elfajulás a legelemibb intelligencia, az irni-olvasni nem tudással szoros összefüggésben is van. A mélyen gyökerező baj egyik alapköve ez, amelyen azonban a kormány, okulva a tapasztaltakon, egy kis jóakarattal könnyen segíthet.

A közutak.

Másik baj: a közutak elhanyagoltsága. Átlardó és nagy elégedetlenségnek volt a tárgya mindig ezen a vidéken. Súlyos sérelme a népnek, számtalan keserű, de igaz kifakadásnak oka. Erős hatással is volt a szocializmus terjedésére, tagadhatlan.

Képzeljünk egy nagy háromszöget, felső csücskében Talpas községgel, az alsó balon Kis-Jenő, a jobbon Szőlős-Csigerel nagyközségekkel. A háromszög vonalában megyei ut fut, érintve balról Vadász és Miske községeket, jobbról Barakonyt, Somoskeszt, Csermőt, Gurbát és Sikulát; alulról pedig Nadabot, Csintyút és Zarándot. A bal csücsből, Kisjenőről fut azután még egy megyei ut, amely Szintye és Seprős községeket érintve Csermőn ér véget s eszményi háromszögünket mintegy kétfelé osztja. Ebbe a nagy háromszögbe, mely a borosjenői és kisjenői járások nagyobb részét elfoglalja, bele esnek a következő községek: Apáti, Simonyifalva, Ágya, Szapáriliget, Kerülő.

A megyei-ut vonalába eső községeknek még aránylag jó dolguk van; de jaj azoknak, ahol csak községi ut van! Valami csudálatosan ragadós holmi ez az aradmegyei föld s már csekélyebb eső is annyira elrontja a nem kövezett utat, hogy kinszenvedés azon menni. De hepehupás is a talaja, a víz itt is ott is össefut rajta, ami annak a következménye, hogy vízgyűjtő és levezető csatornák erre nincsenek. Apátiból Talpasra menet, mintegy tíz kilométernyi távolságon, legalább harminc kisebb-nagyobb écsen s ugyanannyi tócsán vergődött keresztül kocsim. Pedig nem is az uton mentünk, mert az teljesen járhatatlan volt, az akkor keményre fagyott mély kátyúk és göröngyök miatt. Az ut mellett a felszántott szántóföldön hajtott kocsim, ami valószínűleg aszfalt volt az uthoz képest. Igaz is, a tíz kilométernyi utat közel három óra alatt tettük meg.

Pedig éppen a kisgazdákra rendkívül fontos körülmény a jó utak. Hogy könnyű szerrel hozzájuthasson a földjéhez, elsőrendű létkérdése. Itt ettől, mondhatni, meg van fosztva s az utak fenntartására kirótt közkötelezettségének, adózásiának ellenszolgáltatását, gyűmölcsét nem látja. Elülteti kis kukoricáját s amikor először meg kellene kapálnia, ha véletlenül eső jött közbe, nem juthat ki az ut járhatatlansága folytán. Sokszor e miatt a rendes időben nem is vethet. Amikor meg elérkezett az aratás, vagy a kukorica-törés ideje, nem hordhatja be az éleket, mert úgy megragad a kocsija, hogy hat ökör se huzza ki. Odakünn vész, elrodhat hát mindene, egy esztendei fáradságának gyümölcse, egy esztendei megélhetésének alapja. Utak és csatornázás: e kettő kell első sorban, hogy a vidék gazdasága fellendüljön. Amint ez meglesz, csappan az elégedetlenség foka is.

Uzsora és eladósodottság.

Az uszora általában a lakosság eladósodottsága szintén jelentős szerepet játszik az általános elégedetlenségben; szoros összefüggő tehát a szocializmus terjedésével. A burkolt uszora itt is éppen ugy szedi áldozatait, mint széles e hazában mindenütt. A gazda, ha hirtelen megszorul pénz dolgában s nincs ideje eljárni a negyedik községi takarékpénztárnál, mindig kéznél találja emberét, aki a 100 forintos váltóért 80 forintot, vagy kevesebbet leszámítol. De legtöbb nem is bajoskodik a takarékpénztárral. Oda aláírók kellene meg betáblázás; míg ez az üzlet két perc alatt le van bonyolítva. Ezt a vidéket különben az aradi román «Viktória» takarékpénztár tartja a karmai között; érdekelték még a borosjenői, a simonyfalvi, kisenői és nagyszalontai takarékpénztárak; kisebb részben egy-két gyulai és nagyvárad takarékpénztár. Hozzávetőleges számítással az összes ingatlanok jele értéke a terhek összege. Átlag minden általam bejárt községnek van 40—80 ezer forint takarékpénztári s ennek tetejébe szintén tekintélyes összegű magánadósága.

Erdekes és jellemző esetét hallottam a népszínpolyozásnak, amelyet a név és hely megemlézése nélkül mondok el. Egy volt korcsmáros-kereskedő a szereplője, aki vagy husz évig mérte az italt s árulta a legkülönbözőbb kereskedelmi cikkekkel. Vagy harmincezer forintot összeszedett így. Történt azonban, hogy a szomszédos nagyközségben takarékpénztárt létesítettek. Emberrünk rögtön becsukta a boltot s átköltözött, fő részvényes és igazgatósági tag lett. Pompásan spekulált.

A környékbeli lakosságot mind ismerte, vagyoni viszonyait is, egyéni tulajdonságait is. Akinek már most pénzre van szüksége a takarékpénztárból, az csak hozzá fordul bizalommal. Persze, ez csak lassan ment át a köztudatba, de ma már annyira benne él, hogy nála nélkül kölcsön alig képzelhető el. A paraszt elmegy hozzá, mint igazgatósági taghoz s szíves közreműködését kéri a megszavazás körül. Persze, hogy jól forogjon a kerék, ahhoz kenőcs is kell. Tíz, husz, harminc forinca. Már amilyen nagy az igénybe veendő kölcsönösség. Alkudnak is néha, persze mindig fölfelé.

— Hja, fratyé, neked már sok az adósságod. Csak ugy kaphatod meg, ha én is jótállok. Akkor pedig felelős vagyok az összegért... A szegény fratyé hogyne hinné el, amikor oly igen bizonykodik a hatalmas igazgatósági tag ur. A husz helyett ad hát negyven forintot, amikor azután már minden rendben van. Szegényt pedig nemsokára árverelik is; míg az igazgatósági tag ur egyre gyarapodik s veszi sorba a dob alá került ingatlanokat.

TÁRSADALOM.

Okos társadalmi politika.

Budapest, február 9.

A Magyar Gazdaszövetség a délvidéki szocialista mozgalomnak hatása alatt tudvalevőleg azon tanácskozott, miként lehetne «az országnak a szocialista mozgalom által felzavart részében» a társadalmi békét «okos társadalmi politikával és meg nem szűnő gondoskodással» helyreállítani? Többben javasolták, hogy az akciót «a helyi tekintélyek bevonásával» kellene megindítani. Ez más szóval annyit jelent, hogy ne csak hatósági beavatkozással és katonasággal állítsák helyre a rendet, hanem lépjenek föl maguk az érdekelt mezőgazdasági munkaadók és földbirtokosok, vessék latba a tekintélyüket s iparkodjanak őszinte békét teremteni. A Magyar Gazdaszövetség tagjai között azonban az a meggyőződés volt túlsúlyban, hogy a magyar társadalom vezető elemei erre az igen fontos szerepre még nincsenek kinevelve.

Bármilyen rosszul esik is nekünk, de ehhez a meggyőződéshez magunk is kénytelenek vagyunk hozzájárulni. S hogy ne csak általánosságban beszéljünk, egy igen meggyőző példát akarunk itt felhozni. Nehány évvel ezelőtt Szabolcs vármegyében és Zemplén vármegyében bodrogközi járásában voltak olyan állapotok, mint most

a Délvidéken. Akkor is katonaságot vezénveltek ki, megszorították a csendőrséget s Mikecz néhai szabolcsvármegyei alispánnak volt az az ötlete, hogy a pacifikálás munkájába az érdekelt elemet, vagyis a földbirtokosokat is bevonja. Ugynevezett járási bizottságokat alakítottak, amelyekbe a közigazgatás hivatalnokai mellé a földbirtokosokat s a falusi élet egyéb vezető elemeit, a jegyzőket, papokat, tanítókat is belevonták. E járási bizottságok tiszte lett volna társadalmi beavatkozás útján, a munkások jogos sérelmeinek fölismérésével, az elkövetett hibák nyílt és őszinte beismerésével s e bajoknak a lehetőségig azonnal való meggyógyításával a munkásokkal barátságos megegyezés útján tartós békét kötni. Ez a szép ötlet azonban szánalmas sorsra jutott. A munkásnép, igaz, nagyon el volt vadítva, de igaz az is, hogy a földbirtokosokból meg hiányzott a kellő elszántság és erő az ilyen föllépésre. Az eredmény az volt, hogy a «járási bizottságok» föloszlottak, mielőtt működésüket egyáltalán megkezdték volna.

Nem csoda tehát, ha ilyen előzmények után a Magyar Gazdaszövetség nem javasolja az ilyen lépést, amely a mai viszonyok között a kudarc és a sikertelenség elemeit rejti magában. Nem csodálkoznánk azon sem, ha bármit javasolna is a Magyar Gazdaszövetség, fellegzésének nem tudná a kellő nyomtatékok megadni. Pedig hogy agrárszociális viszonyainkhoz hozzájáruljon, arra Magyarországon egyetlen egy testületnek sincs akkora erkölcsi jogcíme, mint éppen a Magyar Gazdaszövetségnek, mely nemcsak olyankor foglalkozik falusi népünk sorsával, amikor a felgyülemlett társadalmi méreganyag kitöréseket okoz, amikor hatóság és társadalom ijedtében a fejét vesztí, — hanem mindig és csüggedetlenül hirdetője, terjesztője és munkálója annak «az okos társadalmi politikának, a meg nem szűnő gondoskodásnak», melylyel a társadalmi robbanásokat meg lehet előzni.

A Bodrogközön és Szabolcs vármegyében tanultak a 90-es évek végén jelentkező szocialista zavargásoktól. Ott a Mailáth, Forgách grófok, a Sennyeiek társadalmi munkája azóta már szép eredményeket ért el. Azt is hisszük, hogy a Délvidék társadalma a jövőben fokozott figyelemmel tekint majd a társadalmi javításnak a felé a munkaprogramja felé, amelyet a Magyar Gazdaszövetség kínál a gazdáknak.

Kérdjük azonban, hány ilyen keserves és veszedelmes lecke kell még a magyar társadalomnak, hogy országosan és igazán fölbuzduljon? Tizenöt év óta hány véres kitérés híret vitte a táviró, a posta meg az ujság nemcsak a falusi kastélyokba és udvarházakba, hanem az utolsó gunyhóba is, és mégis nem igen tapasztalhattuk, hogy bár a szomszéd vármegyében okultak volna rajta. Pedig csak naiv lelkek képesek elhinni, hogy a fegyveres erőhatalom, mely a felforgatott külső rendet helyreállítja, az eszmék terjedését is képes lenne megakadályozni. Oszlátharc ez, mely csak ott nem fajul el, ahol a méltányosság az érdekeket kölcsönösen kiegyeztetni egymással. Ide türelmes, céltudatos, szívós és következetes társadalmi munka kell, amely azonban csak ott képzelhető, ahol a társadalom tiszt, derék elemei e célra szövetkeznek egymással.

Mezőgazdasági munkások az Alföldön. Az Alföld vármegyei és törvényhatósági egymásután megmozdulnak, hogy a mezőgazdasági munkások lakásvizonyait megjavítsák. Most Csongrád község körélmére Csongrád megye törvényhatósága elhatározta, hogy a megyei közjótékonyági alaphoz kamatmentes kölcsönt fog nyújtani Csongrád községnek munkások lakások építésére. Ebből a pénzből és a földmívelési miniszter által adott pénzből Csongrád község az idén, 1904-ben dr. Cicatrics Lajos alispán buzdó támogatása folytán halványhármas munkásházat, jövőre pedig ugyanannyit fog építeni. Az alispán személyesen intézkedett a háztelek kijelölése és felosztása iránt. Egy telek 200 négyszögöl nagyságú lesz és a kész épülettel együtt 650 koronába kerül, mely összeget tíz évi 65 koronás részletekben fognak a munkások visszafizetni.

Takaréktüzhelyek mezőgazdasági munkások számára. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet a földmívelésügyi minisztertől nyert megbízás alapján pályázatot hirdet a mezőgazdasági munkások és gazdasági cselédek számára alkalmas takaréktüzhelyre. Nem tervek, hanem kész takaréktüzhelyek kívántatnak, amelyeket 1904. április 30-ig a m. kir. Technológiai Iparmúzeum igazgatóságához (Budapest, József-körút 6. sz.) kell bérmentve beküldeni s ugyanitt be kell jelenteni a takaréktüzhely tervezőjének és készítőjének teljes címét, továbbá a takaréktüzhely árát. A legjobbaknak talált takaréktüzhelyek tervezői közt 3 pályadíjat osztanak ki, még pedig 600, 400 és 200 korona összegben. A tüzhelyek készítői pályadíjban nem részesülnek.

NAPIHIREK.

Budapest, február 9.

— (Vilmos császár és az orosz-japán háború.) Az egész világ figyelve a távol keleti eseményeken függ most. Uralkodók, államférfiak, a diplomácia feszült kíváncsisággal várják az események fejlődését. Vilmos német császár utazási terveit is megváltoztatta a háború. Mint ugyanis Berlinből jelentik, a császár földközi tengeri utazásainak előkészületeit az orosz-japán konfliktus miatt beszüntette.

— (A spanyol király a madridi egyetemen.) Mint Madridból jelentik, Alfonzó spanyol király tegnap váratlanul megjelent a madridi egyetemen. Az előadási termekben leült a diákok közé s kérte a tanárokat, hogy zavartalanul folytassák előadásukat. A diákok nagy szimpátiával fogadták a királyt, akit visszakísértek a királyi palotáig. A király több diákot felszólított, hogy foglaljanak helyet kocsijában, amit a diákok készséggel teljesítettek. A király cigarettával kínálta meg a diákokat. Amerre a király kocsija elhaladt, virágokat dobáltak kocsijára.

— (Lenbach állapota.) Münchenből táviratozzák, hogy Lenbach állapota nem javult. A nagy mester bélműködésének teljes elernyvése aggasztó. A beteg egyáltalán nem tud táplálkozni és a mesterségesen beadott ételeket, erősítő szereket nem tűri a gyomra. Lenbachnak nagy és kínzó fájdalmai vannak. Az orvosok el vannak készülve a legrosszabbra.

— (Frigyes főherceg uradalmának főkörmányzója.) Frigyes főherceg magyarországi és ausztriai uradalmának főkörmányzója eddig Bécsben lakott. Pozsonyból írják, hogy a főherceg most a főkörmányzói hivatal székhelyének Bécsből Pozsonyba való áthelyezését rendelte el. Ezt a rendelkezést nagy meglepéssel fogadják a pozsonyiak, mert ez alkalomból a főkörmányzói hivatal összes személyzete is átköltözik és ezentul állandóan Pozsonyban fog lakni.

— (A baltimorei tüzvész.) A baltimorei tüzvészről még nem érkeztek részletes tudósítások, a katasztrófáról teljes képet adni még lehetetlen. A veszedelem nagyságát legjobban jellemzi az, hogy az 1878-iki csikágói nagy tűz óta az Egyesült-Államokban nem pusztított olyan tüzvész, mint az, amely Baltimorét érte és még változatlan erővel egyre tart. Az elpusztított épületek összesen 60 acre földre terjednek ki. A vámbház, a bank, a színház, az összes újságyomdák és sok kocsiszín teljesen elpusztult. A városháza is leégett. A tűzoltók minden fáradozása hiába való volt a dühöngő lángtengerrel szemben, mely kétszáz láb magas hullámokhoz hasonlóan söpri végig az utcákat, fölcsap az óriási magasságu felhőkparókra és gyújtókatulyaként pusztítja el azokat. Az éjjeligi okozott kárt több mint negyven millió dollárra teszik.

Újabb távirataink jelentik, hogy délután a tűz még mindig tartott. 140 holdnyi területen leégtek az épületek. Az utcákat sok helyütt tíz láb magasan romhalmaz borítja. Katonai őrizetet rendeltek ki. A rendet mi sem zavarja. Washingtonból utászok érkeznek nagy mennyiségű lögyapottal, hogy robbantásokkal szigeteljék el a tüzet. A várost számosan elhagyják. A kikötőben lévő hajók közül több száz tengerre indult, hogy megmeneküljenek a lángoktól. A kárt 2—300 millió

dollárba becsülik. — Roosewelt elnök Baltimoreba utazott.

*

Baltimore az észak-amerikai Maryland állam területén fekszik s nagyságára a hatodik városa az Egyesült-Államoknak. 1729-ben alapították s 1745-ben lord Baltimore neve után nevezték el. 1765-ben 60 házból állott. 1900-ban már 501,000 lakosa volt. Fő utcája a Baltimore-street, két nagyobb s öt kisebb színháza van. Ot nagyobb vasútvonal fut össze Baltimoreban, kereskedelme s ipara rendkívül kiterjedt.

— (Puccini, a csapodár.) Puccini, a nagynevű olasz zeneszerző, a Tosca szerzője, eddig mint zeneszerző aratta babérait s a világ mit sem tudott arról, hogy nem is olyan régen könnyen hívő leányfejeket hitegetett házassági ajánlatokkal. Mint Rómából jelentik, egy veronai leány kártérítési pört indított Puccini ellen, aki évekket ezelőtt házasságot ígért neki. Puccini egy ideig hitegette a leányt, azután elcsábította s faképnél hagyta. A szerencsétlen leány most azzal fenyegetődik, hogy nyilvánosságra hozza Puccini ezernél több szerelmeslevelét, melyeket hozzá intézett.

— (Egy francia élelőlap kitiltása.) Berlinből táviratozzák, hogy a *Reichsanzeiger* jelentése szerint a német kormány kitiltotta Németországból a Párisban megjelenő *Le Riv* című élelőlapot, mert egy év óta kétszer sértette meg a birodalmi kormányt és a német sajtót.

— (Gyermekcsíny tragikus vége.) Madridból jelentik: San Ciprian faluban körülbelül husz iskolásgyermek azzal mulatott, hogy elbujtak az erdők fái s bokrai mögé, ahonnan a farkasok üvöltését utánozva, ijesztgették az arra haladókat. A napokban vásárosok haladtak arra felé, amikor is az elbujt gyereksereg hirtelen üvöltéssel fogadta az utasokat. A megrémült vásárosok lövöldözni kezdtek a bokrok mögé. A golyók három gyermeket megöltek, kettőt halálosan s négyet könnyebben megsebesítettek.

— (Léghajós-verseny St.-Louisban.) A st.-louisi világkiállítás programjának egyik legérdekesebb pontja a léghajós-verseny lesz. A 100,000 dollárban megállapított díjért oly feltalálók pályáznak, kik kormányozható léghajójukon már 16 kilométernyi utat tettek meg két irányban. Tulságosan életveszélyes gépek ki vannak zárva a versenytől. A versenyzőknek óránként legalább 32 kilométernyi sebességet kell kifejteniük. A díj mellett négy kisebb díj is lesz. Négy, egyenként 5000 dolláros, díjat kapnak azok a léghajósok, melyek a legmagasabbra emelkednek a leghosszabb ideig maradnak a levegőben. St.-Louisból kiindulva legközelebb jutnak a washingtoni Washington-szoborhoz és a leghosszabb utat tesznek meg egyfolytában. Eddig 1400 jelentkezés történt, de csak nyolcat fogadtak el.

— (A kolozsvári színházépítés ügye) még mindig élénken foglalkoztatja az érdeklődő köröket. A miniszterelnök elutasító válaszába a magyar építésszek nem tudnak belenyugodni. A Magyar Mérnök-és Építészegyesület elhatározta, hogy *saját költségén* fogja rendezni azt a tervpályázatot, amelyet a kormánynak kellett volna rendezni, még pedig nemcsak a kolozsvári, hanem a budapesti Nemzeti Színház terveire is. Fölkéri továbbá az egyesület a helygymnisztert, hogy a színházak programját engedje át; viszont a terveket az egyesület *fölkérve a nemzetnek*; így a honorárium megtakarításával is gyarapodik a színházak pénzalapja. A magyar építésszek legelőkelőbbjei biztosították az egyesületet, hogy a pályázathoz részvesznek. Az egyesület tagjai nemcsak a díjakról mondanak le, de anyagi áldozatra is készek; ebben *Sándy Gyula* jár elől, aki e célra *huszezer koronát ajánlott föl*. A kolozsvári *«Ellenzék»* írja, hogy a város közmunka-bizottsága és a törvényhatóság elhatározta, hogy a *Fellner és*

Helmer terve szerint való építési engedély megadását meglagadják. Az erdélyi főrangú társaság egyik tagjának kezdeményezésére elhatározták, hogy a város és vármegye közönsége között iveket kövöznék, melyeknek aláírói *köteletlenül megfogadják, hogy a bécsi cég által épített színházba sohasem fogják betenni a lábukat*. Az iveket már kibocsátották. A tiltakozó iveket meg fogják küldeni a helygymniszternek is.

— (Orosz diákok zaklatása.) Boroszlóból táviratozzák, hogy az ott élő orosz diákokat orosz titkos ügynökök folyton szemmel tartják és az utcán zaklatják. A diákoknak szigorúan megtiltották, hogy szocialista gyűlésekben részt vegyenek.

— (A Dunáról.) Az enyhe idő beállta következtében az olvadás a felsővidéki folyók mentén erősen megindult. A még meglevő csekély jég annyira megolvadt, hogy pár nap alatt nyoma sem lesz. A Duna most rohamosan emelkedik. Tegnap óta ismét 18 centiméterrel emelkedett s mai magassága 122 centiméter.

— (Gyászrovat.) *Gabrovitz* Kamilló, a m. kir. földtani intézet térképésze, vasárnap délben meghalt. *Gabrovitz* hazánk egyik jeles térképrajzolója volt, akinek rendkívül szép, művészi térképei egy a millenáris, mint a párisi világkiállításán feltűntek. Elhunytá érzékeny veszteség a műszaki rajzolás terén.

— (Merénylet a vonat ellen.) Kölnből táviratozzák, hogy a délnémet villámvasút ellen ismeretlen tettesek merényletet követtek el. Színzina közelében nagy szikladarabokat hengergettek a sínekre, de szerencsére a mozdonyvezető észrevette a bajt s noha idejekorán nem is bírta megállítani a vonatot, de lényegesen lassította s a nagyobb szerencsétlenségnek elejét vette. A lokomotív így is erősen megrongálódott és a villámvasutat néhány órai késéssel folytatta útját.

— (Részeg katonák zavargása Zágrábban.) Botránvot zavargást csinált tegnap délután egy csapat beruzvot tűzrakatona Zágrábban. A Zrinji-téren kardot rántva, megtámadták a járőreket. A helyszínen eközben megjelent *Mihicsics* rendőrfőnök, aki az egyik zavargó katonától elszedte a kardot. Erre a tűzerek a kaszárnyába menekültek, mert a fölzigatott néptömeg igen fenyegetőleg kezdte magát viselni. A rendőrség és a nép egészen a kaszárnyáig üldözte a katonákat. A rendőrség felszólította a szolgálattevő altisztet, hogy szolgáltassa ki a zavarókat. Az altiszt azonban nem tett eleget a felszólításnak és kijelentette, hogy neki az egész dologhoz semmi köze. Ekkor előrontott az a katona, akinek elvették oldalfejszerét és úgy vágta szemem a rendőrfőnököt, hogy eszméletlenül esett össze. A tömeg erre neki támadt a katonának, mire az ötálló tűzér elsütötte fejszerét, de a golyó senkit sem talált. Egy rendőr azt a katonát, aki a rendőrfőnököt megölte, kiragadta pártásai közül és bekísérte a rendőrségre. A zavargásnak ezzel egyelőre vége lett.

— (Eltűnt leány.) *Tóth* Katica győri születésű 19 éves kávéházi pénztárosnő eltűnt a lakásáról. Levelet írt egy barátjának, amelyben bejelent, hogy a Dunába öli magát. *«Igaz ugyan — írja a levélben — hogy az öngyilkosság sablonos dolog, de az ember megadja magát sorsának.»* Az eltűnt közép-termetű, haja barna, szeme fekete.

— (Késésékek.) *Szvacsina* Antal negyvennévvel éves napszámos rossz viszonyban élt a családjával. A kicsapongó, lump ember örökre civódott a családjával. Tegnap éjszaka is alaposan berugva ment haza Füzér-utca 48. számú lakására, ahol *János* nevű huszonkét éves fiával összeveszett. A fiú kést rántott és azzal a hátán és hasán összeszurkálta *Szvacsinát*, akit veszedelmes sebével a Rókus-kórházba szállították. A merényletű fiú megszökött. A rendőrség keresi. — *Kolhammer* Zoltán iparossegéd összeszurkálta öv. *Papp* Mihályné, született Molnár Rozália huszonkét éves cselédet, akit a Rókusban ölölnek.

— (A lavina áldozatai.) Gröbming közelében a hegyek közt egy lerohanó lavina magával ragadott a mélységbe öt lavagót. Mire társaik segítségükre érkeztek, ketten már meghaltak, ketten súlyosan megsebesültek és egynek nyoma veszett.

— (Női gyászruhák.) Gyászruhák alkalmával ajánljuk Horváth és Halász női gyászruhakészítő vállalatát Budapest, IV., Váci-utca 26., Zsibárus-utca sarok, hol gyászruhák 4 óra alatt készülnek. Vidéki megrendelésnél sürgönyileg beküldendő a mellbőség és alhossza.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Gróf Zichy Géza Gemmája. Nagy érdeklődés előzi meg már most is gróf *Zichy Géza Gemma* című tánclegendáját, melyet Prágában hoztak először színre s amelynek előadására most fog készülni az Opera. Az érdemes szerző tegnap délután Koronaherceg-utcai lakásán meghívott írók és művészek distingvált társasága előtt részleteket mutatott be azoknak a közreműködésével, akik a darabban játszani fognak. Ezek közt első sorban *Márkus* Emiliát említjük, a Nemzeti Színház művésznőjét, aki a címszerepet kreálja. Ez a szerep szenzációs-nak ígérkezik Márkus Emília alakításában. A művésznő nemcsak szaval, nemcsak drámailag alakít ebben a szerepben, hanem táncol is, még pedig tökéletes gráciával. A tűcsök-tánc és a szitakötő-tánc valóságos zsuzsuk ebben a különös darabban, ahol az operisták egy hangot sem énekelnek s ahol egy ballarina (*Gassner* Boriska) gyilkol és megőrül a színpadon. Az Opera tagjai közül *Takács*, *Kornai* és *Dálnoki* Viktor kreálják a főbb szerepeket.

* Nero anyja. Szombaton, február 13-án *Tardos* Viktor történelmi tragédiáját, a *«Nero anyját»* adják a Nemzeti Színházban. A tragédia, amely az elmúlt szezonban nagy sikert aratott, szombaton is olyan szereposztással kerül színre, mint az eddigi előadásokon. A főszerepeket ezuttal is *Jászai Mari*, *K. Hegyesi-Mári*, *Beregi*, *Szacsavay* és *Gyenes* adják.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— *Soós* Kálmán a törvényszék előtt. *Soós* Kálmán bíró ügyében ma délelőtt folytatták a tegnap megkezdett tárgyalást.

Rónay Kamill táblai bíró, a főtárgyaló tanács elnöke midőn megvitotta a tárgyalást, a beidézt tanuk közül alig volt egy-kettő jelen. Ezért aztán várni kellett a tanuk megérkezésére. A bíróság ma elsőnek a Durable fényező részvénytársaság ügyét tárgyalta. Az a vád ennél az ügynél *Soós* bíró ellen, hogy ugy *Durable*-tól, mint ennek ellenfelétől pénzt követelt. *Soós* bíró az elnök kérdéseire kijelentette, hogy teljesen ártatlannak érzi magát. Igaz az, hogy mikor ez az ügy, melyet a járásbírósnál dr. Kőrösi albíró tárgyal s amelyben formai törvénysértést követelt el, a törvényszéknél hozzám került, járt nálam a Durable ellenfelének az ügyvédje informálni. Jött a Durable ügyvédje is informálni, de semmiféle tisztességtelen dolog nem történt. Sem én nem kértem pénzt, sem *Schwarcz* Abrahámtól meg nem bíztam azzal, hogy nevemben a felektől pénzt kérjen. *Schwarcz* Abrahám vallomásaiban megerősítette *Soós* bíró amaz állítását, hogy őt nem bízza meg *Soós* azzal, hogy a felektől pénzt kérjen. Kapott ugyan ezen ügyben 500 koronát, de ezt az «üzletet» a maga szakállára csinálta s *Soós* bírónak tudomása sem volt róla.

Két lényegtelen tanu kihallgatása után elnök a tárgyalást délután 4 órára halasztotta el.

— A Párisi Áruház katasztrófája. A Párisi Áruház katasztrófája alkalmából a főváros hatóságává; egyidőben a budapesti királyi ügyészség is megindította az eljárást annak a megállapítása végett, hogy a katasztrófa előidézése miatt kit terhel a felelősség. A vizsgálótanak aztán az lett az eredménye, hogy vádat emelt egy a háztulajdonos, valamint az áruház főnökei és a VII. kerületi mérnök ellen. A budapesti büntetőtörvényszék vádtanácsa dr. Czárán István táblai bíró elnökelete alatt ma kezdte tárgyalni az ügyet, tekintettel azonban az óriási anyagra, határozatot előreláthatólag csak a késő délutáni órákban hoznak.

A legjobb, legmegbízhatóbb gazdasági és kerti veteménymagvak beszerzésére ajánljuk
GOMBÁS JENŐ (ezelőtt **NÖTHLING VILMOS**)
 magkereskedését
 BUDAPESTEN, Kálvin-tér. * Árjegyzék ingyen és bérmentve.

NYILTTÉR. *)

Hirdetmény.

A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága a mai napon megtartott XI. rendes közgyűléstől nyert felhatalmazás alapján ezennel közhírré teszi, hogy:

1. A takarékpénztár alaptőkéje 5.000.000 koronáról 7.500.000 koronára emeltetik fel.
2. Hogy e végből 12.500 darab új 200 koronás részvény bocsátatik ki, mely részvények a régiekkel egyformán részesednek már az 1904. üzletév eredményében.

3. Az eddigi részvényeseket elővételi jog illeti meg olyképpen, hogy minden két régi részvény után egy új részvény átengedése biztosítatik.

4. Az új részvények ára 220 koronában állapítatik meg hozzáadva az 1904. évi január 1-től a befizetés napjáig folyó 5 százalékos kamatokat.

A befizetés a részvényes kívánságára 11 havi részletben is eszközölhető.

5. A régi részvényesek által esetleg át nem vett új részvények a napi árfolyamon, de a részvényesek részére megállapított árfolyamnál nem kisebb árban, szabadkézből tolnak eladtni.

Az igazgatóság eunélfogva felhívja a részvényeseket, hogy az új részvények átvétele iránti szándékukat

f. é. február 15-ig

jelentésk be. Azok a részvényesek, akik ezen határidőig nem jelentkeznek, átvételi jogukról önként lemondottaknak fognak tekintetni.

Budapest, 1904 február 6-án.

A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága. (2044)

Dadogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyít SOLT LAJOS tanfolyama. Budapest V., Báthory-utca 20. szám. Főlvétel 12—1-ig.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk

KÖZGAZDASÁG.

Oszták surtaxe a magyar lisztre. Nehány újság, bécsi jelentések alapján, napok óta azt a képtelen hírt kolportálta, hogy az osztrák kormány surtaxeot, vagyis közbenső vámot akar vetni a magyar lisztre. Az osztrák kormány ezzel akarná kényszeríteni a magyar kormányt arra, hogy a cukorvámot, amelyet a brüsszeli cukoregyezmény alapján beszédni jogunk van, megszüntesse. Mint most a «Magyar Távirati Iroda» Bécsből jelenti, a lapoknak a liszt surtaxeról szóló híresztelése teljesen alaptalan jellevesen nyugszanak. Ezt a kérdést egyáltalában nem vetették fel, minthogy ellenkező a vám- és kereskedelmi szövetség szellemével is.

A kereskedelmi szerződés. Gróf Tisza István miniszterelnök tudvalevőleg most a delegáció miatt Bécsben tartózkodik. A legközelebbi napokban Hieronymi és Tallián miniszterek is Bécsbe utaznak és ottidőzések alatt valószínűleg tanácskoznia fognak a német kereskedelmi szerződés előkészületeiről. Csak ezen tanácskozások után fog az osztrák-magyar vámkonferencia összehívni. A konferencián csupán a német kereskedelmi szerződési tárgyalásokon követendő magatartás formalitásait fogják megállapítani.

Új szövetkezések. A Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezetének középpontja a Hangya kebelében a következő helyeken alakultak fogyasztási szövetkezetek: Buzáson, Nógrád-Surányban, Kisujszálláson, Vilken (Nógrádmegye), Gödöllőn és Svedlőn.

Kosárfonó-kursus nők számára. Tallián Béla földmivélségi miniszter a bellusi kosárfonó-iskola részére 2500 korona költséget engedélyezett, hogy nők részére kosárfonó-kursust rendezzenek. A kosárfonásban képzett nők mint oktató mesterek alkalmazhatnának majd a jövő évre a háziipari tanfolyamokon. A minisztert elhatározásában a bajországi és morvaországi tapasztalatok vezették,

ahol a háziipart szintén a gyári munkamegosztás elve szerint üzik, bevonva a nőket és gyermekeket. Nálunk is igen kívánatos a női munkásnak bevonása a szalma- és gyékényfonáson kívül a kosárfonásba, különösen meg lehetne tanítani a nőket a finomabb kosárfonó munkákra, melyekből külföldről nagy behozatalunk van.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Buza elkelt 5000 métermáza 10 fillérrel magasabb áron.

Késsáruüzlet.

Buza:
Tiszavidéki: 500 mm. 81-5 k. 8.55 korona, 100 mm. 81 k. 8.50 korona, 150 mm. 80-8 k. 8.50 korona, 100 mm. 80 k. 8.45 korona, 400 mm. 80 k. 8.35 korona, 1000 mm. 80 k. 8.50 korona, 100 mm. 80 k. 8.60 korona, 400 mm. 80 k. 8.35 korona, 3100 mm. 79-8 k. 8.50 korona, 200 mm. 79-5 k. 8.50 korona, 100 mm. 79-5 k. 8.42-5 korona, 200 mm. 79-5 k. 8.50 korona, 500 mm. 79 k. 8.50 korona, 500 mm. 79-8 k. 8.50 korona, 100 mm. 79 k. 8.45 korona, 200 mm. 79 k. 8.35 korona, 200 mm. 79 k. 8.37-5 korona, 500 mm. 79 k. 8.40 korona, 200 mm. 79 k. 8.40 korona, 200 mm. 79 k. 8.37-5 korona, 200 mm. 70 k. 8.32-5 korona, 200 mm. 78 k. 8.30 korona, 600 mm. 78-5 k. 8.22-5 korona, 1000 mm. 77-5 k. 8.30 korona, 100 mm. 78 k. 8.30 korona, 150 mm. 77 k. 8.20 korona, 100 mm. 77 k. 8.20 korona, 100 mm. 77 k. 8.15 korona, 660 mm. 75-8 k. 8.02-5 korona, 500 mm. 79-2 k. 8.47-5 korona, 100 mm. 79-5 k. 8.40 korona.

Fejérmezei: 1100 mm. 79-5 k. 8.40 korona, 200 mm. 77 k. 8.15 korona.

Pestmegyevidéki: 1800 mm. 79 k. 8.40 korona, 200 mm. 78 k. 8.10 korona, 800 mm. 77 k. 8.40 korona.

Dunaföldvári: 1000 mm. 77 k. 8.15 korona.
Bánási: 900 mm. 77 k. 8.10 korona, 1070 mm. 76-8 k. 7.97-5 korona, 1070 mm. 76-8 k. 7.95 korona, 5000 mm. 76-5 k. 7.75 korona, 7300 mm. 76 k. 7.85 korona.

Becskerélt: 2750 mm. 76-2 k. 8.05 korona.
Obecsi: 2100 mm. 77-5 k. 8.30 korona.

Bácskai: 450 mm. 76 k. 8.27-5 korona, 100 mm. 76-5 k. 8.05 korona.

Szerémségi: 4000 mm. 75-3 k. 7.85 korona.
Pancsovi: 6000 mm. 74-2 k. 7.52-5 korona.

Szerb: 1500 mm. 77 k. 7.75 korona.
Raktáru: 2000 mm. 77 k. 7.75 korona, 2000 mm. 77-8 k. 8.05 korona.

Rozs: 200 mm. 6.47-2 korona, 200 mm. 6.47-5 korona, 400 mm. 6.45 korona, 200 mm. 6.40 korona, 300 mm. 6.37-5 korona.

Zab: 200 mm. 5.72-5 korona, 100 mm. 5.60 korona, 190 mm. 5.45 korona.

Tengeri: 100 mm. 5.25 korona, 200 mm. 5.35 korona, 100 mm. 5.25 korona.

Tegnap délután eladott:

Tiszavidéki: 10000 mm. 79-8 k. 8.50 korona, 3000 mm. 79-5 k. 8.50 korona.

Szarvasi: 1000 mm. 80 k. 8.50 korona.
Pestvidéki: 500 mm. 79 k. 8.30 korona, 500 mm. 80 k. 8.30 korona, 100 mm. 79 k. 8.30 korona, 100 mm. 79 k. 8.25 korona, 1200 mm. 79-5 k. 8.30 korona.

Raktáru: 600 mm. 79 k. 8.35 korona.

Érték-tőzsde.

Lanyha külföldi zárlatjegyzések alapján az üzlet lanyhán indult s az árfolyamok folytonosan hanyatlottak. Délben a háború kitöréséről érkezett hírek panikszzerű deroutot idéztek elő. A déli zárlat végül mégis valamivel nyugodtabb volt.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	642.50	643.	630.	—
Magyar hitel	743	734	731	—
400 koronaárjádék	97.75	97.25	97.25	—
Leszámitolóbank	444	444.	444.	—
Jelzálogbank részv.	492.	492.	492.	—
Rimamurányi	447	44	447.	—
Allamvasút	640.	638.50	630.	—
Városi villamos	313	314.	314.	—
Budapesti Közut	581.	580.	580.	—
Salgótarjáni	540.	540.	540.	—

A déli tőzsdén zárlattal:

Osztrák hitelrészvény	625	634.	632.50	—
Magyar hitelrészv.	727.	735.	734.	—
400 koronaárjádék	97.25	—	—	—
Leszámitolóbank	444.	—	—	—
Jelzálogbank részv.	494.	—	—	—
Rimamurányi	446.	—	—	—
Allamvasút	630.	—	—	—
Városi villamos	313.	—	—	—
Budapesti Közut	585.	—	—	—
Salgótarjáni	540.	—	—	—

REGÉNY-CSARNOK.

A silbakon.

Elbeszélés a katonaeletről.

Írta: Kacziány Géza.

(1)

I.

Mikor a bundások október 6-án bevonultak, mindjárt feltűnt az altiszteknek az a nagyon szomorú képű legény, kit a kaszányába egy fiatal asszony kísért, karján egy kis babával s kezén vezetve egy kétéves kis porontyot. A hájas, szuszogó őrmester ur Baracska, szemet vetett a csinos menyecskére, kit alig lehetett a szomorú képű legénytől elválasztani. S amíg a káplárok és frájtérek a bundásokat levitték a magazinba, hogy ott mondurba dugják őket, a menyecske letelepedett az udvar fonnyadt fűvére s gyermekeinek enni adott, az őrmester ur eléje szuszogott és pártfogói hangon szólította meg a sóhajtozó asszonyt:

— No, lelkem, kire vársz itt!

— Az uramra — sóhajtá az asszony. — Ezeknek a szegény kis porontyoknak az apjára.

— Itt van a bundások közt? — kérde az őrmester ur.

— Nem bundás az, instálom, csak olyan zekés, harisnyás. Mi felénk nem viselnek bundát, csak a mócok, de azok is inkább bekecses.

Az őrmester ur előbb mosolyogni kezdett, majd a nagy mosolygástól fülig szakadt szét nagy harsasajja, végre hangos hahótában tört ki.

— Hát nem is azt gondoltam, fiam, hogy az urad bundát visel, de hogy bundás. azaz regruta — mondá aztán, mikor eléggé kiröhögte magát.

— Osztan hogy híjják a te zekésedet? A menyecske kissé megsértődött azon, hogy kikacagták.

— Eh, mi köze magának ahhoz? Nem mindenkinek való az, hogy tudja.

Az őrmester ur szigorú képet vágott a kicsinylő feleletre.

— Te tán nem is tudod, ki vagyok én?

A menyecske vállat vont.

— Nem én, nem is nagyon bánom, akárki.

— Nohát én az őrmester ur Baracska vagyok — mondá a katona.

— Bánja a suly! — mondá a menyecske.

Az őrmester ur felfújta magát, mint egy pulykakakas.

— Ha te nem bánod, majd megbánja az urad. Különbem tudom, ki az urad, Gálbor Istók az, ugy-e?

Az asszony nagyot nézett.

— Az, de hát honnan tudja?

— Hja, fiam, nekem mindent kell tudnom, ha meg se mondják nekem, mégis tudom.

Szétnézett, hogy mindentudását bebizonyíthassa. Az udvaron keresztül egy nagy könyvvel kezében egy csákós katona haladt.

— Káplár Solyom! — kiáltott rá az őrmester.

— Hir! — ordította a baka és megállott.

— Zu mir! — kiált az őrmester, — de laufsritban.

A katona elkezdett futni, majd mikor az őrmesterhez ért, három lépésnyire tőle megállott, szalutált s aztán mozdulatlanul várt a parancsra. Az őrmester félszemmel a menyecskére sandított, lesvén a hatást. Az asszony tényleg megszeppent, mikor látta, hogy a másik katona hogy engedelmeskedik emennek, akit ő kicsinyelt.

— Mit parancsoltam reggel, hova kell kendnek mennie, mi?

— Őrmester ur azt parancsolta, hogy menjek a felvartungs-kancelláriába és ott az őrmester ur Ájziktól hozzak el egy kondért s azt vigyem el az őrmesterné ténsasszonynak.

— Megtörtént, he? — kérde a nagy ur szigoruan.

— Jelentem alássan, nem történt meg, mert a hadnagy ur Krikecs azt parancsolta, hogy vigyem el a kutyáját a lódoktorhoz, hogy adjon be neki.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállala

Elismert kiváló jóminőségű

Honi ipar! Sajátkészítményű férfiruha-áruház Honi ipar!

férfiszabó LUKÁCS GYULA férfiszabó

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. sz. alatt.

Dus választék fiu- és gyermekruhákban.

Nagy választék divatszövetmellényekben. Mértékszerű megrendelésekre csakis kiváló jóminőségű honi és angol szöveteket tartok raktáron. Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

103

SZÍNHÁZAK.

Szerda, 1904 február hó 10-én.

M. kir. Operaház.

Este mérsékelt helyárakkal:

Bánk Bán.

Eredeti opera 3 felvonásban. Zenéjét szerző Erkel Ferenc. Kezdeté 7 órakor.

Nemzeti színház.

Flirt.

Irtá: Ferenczy Ferenc. Kezdeté 7 órakor.

Népszínház.

Kalinka grófnő.

Nagy operett 3 felvonásban, előjátékkal. Irtá: Faragó Jenő. Zenéjét szerző: Hávos Iván. Kezdeté 7 órakor.

Vigszínház.

A csodagyermek.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Gavault és Charvay. Kezdeté fél 8 órakor.

Király színház.

A fecskék.

Operett 3 felvonásban. Zenéjét szerző: Konti József. Kezdeté fél 8 órakor.

Uránia.

Shakespeare-est.

Kezdeté fél 8 órakor.

Schoffola Ernő A ruagyantáptartás meghonosítója
Budapest, VI., Andrásy-ut 2
Legjobb minőségű gummitömlők kerti fecskendezésre
árjegyzék ingyen.

Párisi Divatu Filz Cilinderek

kizárólag a

Kalap Királynál kaphatók

Budapest, Kossuth Lajos-utca

(Klotild Palota).

Megjelent!

Székrenyi Lajos fordításában.

Lewis Wallace, Ben-Húr, regény Krisztusról, két díszes kötet, 299 és 297 lap, 101 képpel. Ára a két kötetnek 12 korona.

Sienkiewicz Henrik, Quo vadis? regény Nero császár korából, két díszes kötetben 289 és 303 lap, 36 képpel. Lenyelveiből és teljesen a lengyel eredeti szerint tartva. A két kötet ára 9 korona.

Sienkiewicz Henrik, Volyodyjovszki ur, (a kis lovagi tört. regény a lengyel-örök háború korából). A két kötet (290 és 283) lap ára díszkötésben 8 korona 40 fillér.

Dr. May Károly, Karácsony, Utazási regény. A 600 lapot tartalmazó kötet ára díszkötésben 6 korona.

Kaphatók a **Magyarság** kiadóhivatalában.

BUDAPEST,

VIII., Szentkirályi-u. 28.

Régi, Budapesten megjelenő politikai napilap melynek biztosított bevétele és egy napilappal járó összes kedvezményei vannak, igen jutányosan átadó.

Politikai és gazdasági érdekesportoknak esetleg magánosoknak, kik előkelő társadalmi pozícióhoz akarnak jutni, igen ajánlatos. Az átvételhez, a fentartáshoz megkívántató forgótőkét is beleértve, 20.000 forint szükséges.

Csakis levélbeli kérdézőkódéseket kér, melyekre levélbelileg válaszol Kurdy Rezső, VIII. ker., József-körut 59-61. sz., II. em. II.

RAUCH EDE

„HELIOS“ fényképészeti műterme
fényképek életnagyságban

Budapest, Nagymező-utca bejárat Király-utca 52. sz. a.

1 darab életnagyságú Bromidplatin fénykép
passzpartout kerettel 3.-kor.
6 méretnél fénykép 1.-kor.
6 méretnél fénykép 2.-kor.
6 méretnél fénykép 4.-kor.
6 méretnél fénykép 5.-kor.
mind a legfinomabb szavatolt kivitelben. Vasár- és Gőnpénz nap egész nap nyitva. Felvétel és készítés este 8 óráig villanyfény mellett. Megrendelések minden fénykép után is eszközölhetők.

Csinyókók mindenütt kerestek.

Mikor egy új világ születik.

Irtá: KOMPOLTHY TIVADAR.

Ára füzve 1 korona 50 fillér.

Brázay-féle

sósborszesz.

Használati utasítás minden üvegehez mellékelve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindenütt.

Hirdetéseket

felvesz a

„Magyarság”

kiadóhivatala

Szentkirályi-u. 28.

és a főkiadóhivatal

VIII., Kerepesi-ut 20

Hirdetéseink alap-

ján történt ren-

deléseknél szives-

kedjük mindenkor

lapunkra

hivatkozni.

Kedvezmény t. olvasóközönségünknek!

Budapesti Bazár

dus tartalmu, magas színvonalu és a legolcsóbb magyar modern divatlap.

Előfizetési ára postai küldéssel vagy házhoz szállítva negyedévenként

Egy korona 50 fillér,

a kik azonban kiadóhivatalunknál, VIII., Szentkirályi-utca 28. rendelik meg, azoknak jóval mérsékelt ár mellett, kedvezményképen

1 korona 30 fillérért

szállítatjuk.

A „Budapesti Bazár” bármely hónap elsőjétől megrendelhető.

A Budapesti Bazár minden számában kitűnő szépirodalmi rész, 40-50 ábrát tartalmazó divatrész, természetes nagyságú rajz- és kézimunkákat tartalmazó szabásiv, díszes boríték van. A szabásminták magyarázata világos és könnyen megérthető.

A Budapesti Bazár a társadalom minden osztályának igényeit kielégíti. A divatot kereső urinőknek és a munkás szabónőnek egyaránt szüksége van ez

olcsó magyar divatlapra.

A Budapesti Bazár megjelenik havonként kétszer, minden hónap elején és közepén.

BUTOROK

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók ugy készpénzért, mint részletfizetésre **EHRENTREU** és **FUCHS** testvéreknek Budapest, VI., Teréz-körut 8. (Andrásy-ut közelében). Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

A „HARISNYAKIRÁLY”

budapesti üzlete kizárólag Teréz-körut 2. szám a. Elismert legjobb harisnyák.

Feltétlenül szabott és olcsó árak. Feltétlenül szabott és olcsó árak.

Minden szó 3 fill.
Vastagabb betűből 5 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb hirdetés
ára: 30 fillér.

A Magyarországon minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Az apróhirdetésekre beérkezett kérdésködésekre ingyen felvilágosítást adunk, ha a tudakozó a szükséges választéyleget beküldi. Ha valaki különösen érdeklődést kíván, a szükséges választéylegen felül még 40 fillér küldendő.

Méhészársaknak
Gyakorlati Méhészkönyvet egy koronáért küldök. — Kovács Sándor méhész, Baranya-Csuzán.

Két kis
Singer varrógép olcsón eladó. Izabella-tér 3. Habán.

Március hó 1-én
egy gazdasági segédi állás lesz betöltendő. — Felsőbb gazdasági tanintézetet végzett pályázók kérvényeiket és ölmánymásolataikat, melyek vissza nem küldetnek, a kiadóhivatalban megtekinthető címre küldjék be. Németnyelv bírása előnyös, arckép melléklete megkívánatik. (12100)

Törlesztési készpénz-kölcsönt

földbirtokokra, valamint budapesti bérházak, hárszerek, telkek stb. továbbá környékbeli ingatlanok II. és III-ik tételére 4-7%-os kamat mellett: személyhitelt kezes és kezes nélkül minden hitelképes egyénnek havi vagy negyedévi törlesztésre gyorsan és pontosan eszközöl a Központi Hitelforgalmi Intézet VII., Akácia-utca 10. Levélbeli felvilágosításra választéyleg küldendő.

Egy villa
szabad kézből eladó Rákosszent-Mihály, Lajos-u. 396.

Orvos
(keresztény) keresetük közel Pozsonyhoz. Bővebb: Gyógyszerár, Pozsony-Püspöki.

Kis gyermek-padocskaszatalkával olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. (12152)

Pénzkölcsönt!

Kis- és nagybirtokosoknak, kiknek birtokait nagy kamatu adóság terheli és ezt olcsó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar felvenni, új pénzt, melyre csak 4% kamat fizetendő s mely kamattal a tőke is törlesztésre adós bármikor felmondhat, a pénzügyintézet azonban nem mondhat fel, teljes bizalommal forduljon **Grünfeld S.-hez** Budapest, Király-u. 23. sz.

1 forint
heti részletre elegáns férfiruhák mérték szerint olcsó áron kaphatók. Weisz Jakab József-körút 31/a.

Használt férfiruhákat
fehérnemű stb. veszek legmagasabb árrban. Singer, Lujza-utca 15. 902

Függönyök
felrakását, diványokat, foteleket, matracokat, ablakpárnákat olcsón elkészítek háznál. Unsavszky Nándor, Práter-utca 66.

Domonkos Lajos

uri és női cipész mester
Budapest, Teréz-körút 32.
Ajánlja dusan berendezett raktárát saját készítményű női- és gyermek-cipőből a legolcsóbb árrban. — Mértékszerű megrendelések utánvós árrban és pontosan eszközöltenek.

Jelző: pártoljuk a bazi ipart!
Orlik András
cipész-mester

Budapest, VII., Csömöri-ut 22.
Ajánlja dusan felszerelt saját műhelyében készült női- és gyermekcipő raktárát. Férfi-cipők 3, 3-50, 4, 4-50 és 5 ft. Női-cipők 3, 3-50, 4, 4-50 és 5 ft. Gyermek-cipők 1 ft 20 kr.-tól feljebb. Mértékszerű megrendelések a legújabb divat szerint a legolcsóbb árrban számítanak. Javítások gyorsan s pontosan eszközöltenek.

Gyermek és női ruha
készítését olcsón elvállalom Logódy-u. 104. ajtó 5. Buda.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

SZELLO R.
saját készítményű női- és gyermek cipő-raktára
Budapest, Csömöri-ut 12. sz. (Keleti pályaudvarral szemben.) Mértékszerű megrendelések pontosan készíttetnek. Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltenek. Javítások elfogadottnak.

DRESZMANN KAROLY
BUDAPEST

borotva homorú-köszörűde villanyerővel. — Különleges szelűt borbély- és fodrászati-cikkben. — Nagy raktár angol és svéd borotvákban. — Iroda és forgalmi helyiség: VII., Rottenbiller-utca 6/a. (Munkás-u. sarok).

Butort
és kárpitós munkákat részletfizetésre is ad Löwy Lipót, VI., Lázár-utca 18.

Ingyenesen
közvetíték mindent a világon! választéyleget kérek. «Telegdi» Marosludason.

Alapos oktatást

a francia-, angol-, olasz-magyar- és német-nyelvben (nyelvtan, társalgás, levelezés, stb.) ad egy urnó, ki az illető országokban tartózkodott. Kifutó referenciák. VII., Erzsébet-körút 58. sz., II. emelet 12. ajtó.

Dijtalanul
meglátogatók kezesség nélküli kölcsönügyekben önálló, hitelképes egyéneket diskret gyorsabb lebonyolítás céljából. Ajánlatok — állás, foglalkozás megjelölésével — Alvinczy Sz. Képiró-utca 11. küldendők. Választéyleg.

Bloch S.
okl. tan- és gyakorló-könyvelő. Erzsébet-körút 58. k. pez felnőtteket a magas m. kir. miniszterium engedélye alapján az egyszerű és kettős könyvvitelben, kereskedelmi levelezés, szép és helyesírásban, valamint a magyar és német nyelvben. Hölgyeknek külön oktatás. Vidékiek levélbelileg sajtíthatják el a könyvvitelt.

LEGSZEBB.....LEGJOBB.....LEGOLCSÓBB.

PAP LAN PAP LAN PAP LAN
TSUK MIKSÁNAL, ANDRÁSSY-UT 31. SZ. KIRÁLY-UTCA 38. SZ.

GICHNER JÁNOS
paplan, matrac és kárpitósáru gyáros, szőnye-, függöny, vasbutor stb. nagy raktára. 150
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. sz.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek, nem tetsző áruk kicseréltenek, vagy a pénz visszaadatik.

I. Angol férfi- és gyermekruha-áruház.
Olcsó, szolid árrak!
Pontos kiszolgálás!
Saját készítményű férfi- és gyermekruha áruhaza.
Magyar gyártmány!
ASZÓDI S. * és TÁRSA
férfiszabó-mester.
VIII., Kerepesi-ut 41. (Adria-szálló épület.)
Nagy választék angol és francia divatelmékben. Mérték szerinti megrendeléseket az általánosan elismert 14 ft árrban a legújabb divatelmékből készíttetnek. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek. 162

Budapest legnagyobb szőrme bevásárlási forrása. Óriási raktár divatos Szukunusz Sztóla gallérokban. Viszont-eladóknak ritka alkalom.

TSUK MIKSÁNAL, ANDRÁSSY-UT 31. SZ. KIRÁLY-UTCA 38. SZ.

Elegáns női ruhákat
készíték saját műtermében mérték után 15 és 18 ft-ért. A 18 ft-os ruhák 2 ft 50 kros divatszövetből készítenek. — Elegáns Cibelin-Costum, reformalij és Paletó, a téli divat dísz 15 és 18 ft. — Elegáns angol és francia Szalontóitettek 18-20 ft és feljebb. Téli kabátok és Paletok, finom fekete posztóból elegáns kivitelben 7, 8, 10, 15 ft. — P. nyolcak flanel vagy barchetből 3 ft 50 kr., 4 ft 50 kr. — Inghlou-ek flanel vagy barchetből 90 kr., 1 ft 20 kr., 1 ft 40 kr. — Divat ingbluzok atlasz flanelből 1 ft 90 kr., 2 ft 20. — Finom kocka-és sávos szövetekből 1.60-1.90 ft., 2 ft 20 kr., 2 ft 80 kr., 3 ft 80 kr. Vidéki megrendelések jelkülszeretesen eszközöltenek. Mérték megadás felsőbőség, alsóbőség, ujjá hossza vagy egy jól álló derékes alhosza beküldendő.

BRUCK ZSIGMOND
CSENGERY-UTCA 35. Andrassy-ut 61. sarok.

Phonograph!!!
legszebb mulatság, tiszta, szép hanggal, értelmes előadással
Kellner és Steiner
Király-utca 58. szám.
Képviselek kerestetnek. (2006)

SCHMIDT M.
szíjgyártó, nyerges és bürögadós
Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25.
Kocsizó- és lovaglószerzőmök.
97 Mindennemű utazóbürögadók.
Megrendelések és levéltek pontosan és időnyosan eszközöltenek.

SEY DEZSŐ-NÉ cimbalom tanintézet
Kerepesi-ut 34. sz., II. e. 25.
Nővérközös és az bármely szakában. 261
Alapos oktatás cimbalomjátékban.
Értekezés: Kedd, csütörtök és szombat d. e. 10-12.

Az egyedül létező valódi angol SZÉPÍTŐSZER
a Balassa-féle valódi angol **UGORKA-TEJ,** mely azonnal eltávolít minden szeplőt, májfoltot, pattanást, borotvát (metszer) stb. és az arcnak friss tészetet, vitaliságot kölcsönöz.
Egy üveg ára 2 K, ehhez Ugorka-szappan 1 K, pouder 2 K.
Főzatkul-dési hely: **Balassa Kornél** gyógy-**BUDAPEST,** szeriara **Erzsébetfalva.**
Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapesten: Török József gyógyszerárban, Király-u. 12. és Andrassy-ut 26.

Figyelem! Cégünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó rendelésnyit tesz, a saját áraképe vagy bármely tetszés szerinti kis tés, kép után egy **életnagyságu fényképet** teljesen ingyen
készít há kivitelben, 60 cm. magasságban, csupán a díszes keretért (pass-partout), amelyben az életnagyságu fénykép foglalatik, az önköltséggünk, 1 ft 50 krt számítunk.
Az ipar 12 forint 1 darab összevontó vasgő adó-sodrony-betéttel, 3-rétű matracal és terítővel.
csodája! 12 forint 50 krajcár egy darab selyompaplan fodorral és zaeból, minden színben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú.
Megrendelhető csakis **GICHNER ÜESTVÉREK** BUDAPEST, Muzéum-körút 27.
Pala- és matragyár, szőnyeg- és vasbutorraktár.
Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk. 130

A magyar nemzet története.
Elbeszéli Bodnár Gáspár.
Két kötet.
Szép fűlvázokkötésben, színes borítékban 1 kor. 20 Kt.
Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.)

Budapestre utazók hecses figyelmébe!
Ki akar jól rágni? FOGAK 2 forinttól és teljes fogsorokat rágásra beilleszt 24 óra alatt jótállással, a gyökér eltávolítása nélkül. Eltört és nem jól illő togsorok javítása 2 óra alatt 1 frttól. Amerikai fogműterem tulajdonos **Kovács I. Károly-körút 9.** (Gróf Hadik-palota) II. emelet, 8. Található: reggel 9-től délután 6-ig. — Vasár- és ünnepnapokon is.